

Školitelský posudek diplomové práce Anety Hovorkové

*Komentovaný český překlad esejistického díla: Анна Политковская. Путинская Россия
(Библиотека Альдебаран: <http://lib.aldebaran.ru>)*

Práce se zabývá společensky závažným a velmi důležitým tématem, zvláště v kontextu posledního mezinárodně-politického vývoje ve východní Evropě, a to v několika ohledech. Zaprvé, texty ruské novinářky Anny Politkovské jsou pro české čtenáře prakticky neznámou kapitolou rusky psané žurnalistiky, třebaže představují hlubokou sondu do ruské společnosti a politiky posledních desetiletí. Zadruhé, jde o žurnalistiku vrcholného typu, která v širším smyslu spadá do oblasti esejistické tvorby orwellovského či čapkovského typu. S osobností Karla Čapka přitom Politkovskou spojuje i ohrožení života, kterému společensky a osobně angažované texty, vedené snahou odhalit podstatu věcí a událostí, mohou svého autora vystavit v době, kdy je jeho země ve válce. Ani Čapek, ani Politkovská nepřežili režim, který v jejich zemi vládl a (v případě Ruské federace) vládne dodnes.

Diplomantka zvolila k překladu jednu z klíčových pasáží z knihy *Putinovo Rusko*, do češtiny dosud nepřeložené, která představuje hlavní zdroj poznání o Rusku v době těsně po Putinově nástupu k moci. Kniha Anny Politkovské zachycuje Rusko v období let 2000–2003. Překlad se soustřeďuje na teroristický útok na moskevské divadlo na Dubrovce, k němuž došlo v říjnu 2002 v důsledku tzv. druhé rusko-čečenské války. Politkovská celou tuto tragickou událost podává svým čtenářům prostřednictvím příběhů konkrétních lidí, přímých i „nepřímých“ obětí a svědků.

Překlad samotný se vyznačuje vesměs výbornou češtinou zohledňující různé stylové vrstvy originálu, jež se pohybují od (mírně stylizovaných) přímých promluv jednotlivých aktérů dubrovské tragédie přes odkazy k úředním materiálům a spisům až po autorčino hodnocení a závěry, podepřené desítkami svědeckých výpovědí a celou řadou dalších materiálů a faktů. Každá z těchto stylových vrstev výchozího textu má pochopitelně svá specifika, s nimiž se diplomantka překladatelsky vyrovnala většinou víc než dobře.

Stejně tak se v překladu namnoze podařilo zachovat expresivitu originálu (zejména v přímé řeči aktérů a svědků dubrovského útoku), jakož i obrazný jazyk, místy skrytou i zjevnou ironii a rétorické figury, které dodávají textům Politkovské spád a gradaci a také jistý vnitřní patos.

Diplomantka si rovněž dobře poradila s množstvím reálií. Řada jejích řešení vychází z dobré obeznámenosti s ruskou kulturou a společensko-politickou situací. Některá velmi povedená řešení vyznačují zatržením přímo v textu diplomové práce. Stejně dobře si diplomantka počíná také v překladu místy komplikované syntaxe, polovětných vazeb a obrátů hovorového rázu.

Je proto škoda, že v překladu (přes jeho zjevnou pečlivost) zůstaly některé nedostatky: viz např. překlad slova *пистолет* (přiložený originál, s. 6) jako *samopal* (s. 16), překlad obratu *по приказу спецслужб* (přiložený originál, s. 4, a překlad, s. 14), překlad slova *правозащитница* (přiložený originál, s. 28, a překlad, s. 35). Do kategorie opomenutí a nepřesností patří také překlad obratu *как у всех* (přiložený originál, s. 3, a překlad, s. 13), slovesa *склонял* (přiložený originál, s. 13, a překlad, s. 22), jakož i některé vynechávky, např. slova *вечернего* (přiložený originál, s. 1, a překlad, s. 11), či občasné chyby v interpunkci (s.

13, s. 21, s. 49), chyby gramatické (s. 34), překlepy (s. 50, s. 51, s. 76) a občasná nevhodná stylizace vět (např. odkazování k Anně Politkovské prostřednictvím familiárního „Anna“, s. 48).

Pokud jde o překladatelský komentář, který se opírá o metodiku srovnávací analýzy textů C. Nordové, postrádám jistý systém v diplomantčině práci s odkazy, ať už citovanými či parafrázovanými. Zároveň musím konstatovat, že některé podkapitoly komentáře (např. na s. 76–77) by si přece jen zasloužily ještě trochu více rozvinout. Celkově však i tuto část práce pokládám za dobře zvládnutou, zejména pokud jde o zařazení výchozího textu do politicko-historického kontextu a vymezení jeho významu v ruské a mezinárodní žurnalistice.

Vzhledem k výše uvedenému doporučuji tuto diplomovou práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou velmi dobře, či výborně, v závislosti na závěrech oponentského posudku a především podle průběhu vlastní obhajoby.

V Praze dne 13. září 2014

PhDr. Stanislav Rubáš, Ph.D.